

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerzőt kiadó tulajdonosnál ur 435dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletén, egybeült pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésny főlvetetik 's pontosan közöltetik.

A' félévi előfizetés közelegetével szives tisztelettel figyelmeztetjük a' két haza főleg távolabb vidéki t. ez. közönségét, hogy ezentul is m. Széchenyi István gr. ur együttmunkálása mellett megjelenendő festvér lapjaink 2dik félévi folyamára az előfizetés az eddigmarad, t. i. postán és Budapesten házhoz küldéssel boríték alatt 6, borítékalanul házhozküldve pedig 5 p. fr. külföldre, ugyszinte az örökös tartományokba járatandó példányok iránt egyedül a' bécsi cs. k. főpostahivatalnál rendelkezhetni, belsőre pedig az ország 's kapcsolatos részei minden kir. postahivatalnál, és nálunk Pesten ur-uteza 453 sz. Trattner-Károlyiház első emeletén bármi biztos alkalom által vagy szorgalom- és gyoreskocsi utján.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország (Pálya és jutalomkérdés a' magy. váltótörvény homályai ellenkezési 's hiányai iránt; adakozások a' pesti gyermekórházra; 2dik pesti verseny; ipar- 's tőzserűgy; Országgyűl. közlemény; két pótlék előadás a' városok elrendezése ügyében a' statutum, szol. k. polg. qualificatio és census iránt a' 2. id. ker. ülésnek a' követi verificatio kérdését iránti vitatkozások részletei; 203d. ker. ülésb. maj. 24kén a' szab. községek iránti törvényzikk feletti tanácskozások; 204d. ker. ülésb. údy felírás a' fels. névnapjára 's Turólyva rendezetése feletti vitatkozások; az évenkénti országgyűlés iránti frdi tanácskozások részleteihez pótlék a' főhg- nádor nyilatkozatával együtt; Abauj megye közgyűlése 's illetőleg utasításai.)
Amerika (Adalék a' texasi szerződéshez; néger undok-ságok Hayti szigetén.)
Kelendia (a' bocharai chan Chivat elfoglalja.)
Spanyolország (a' királynék Barcelonába utaztak; Narvaez terve; házassági hírek.)
Anglia (O'Connell pöre harmadszor is megindított; káros gazdálkodás az udvarnál.)
Franciaország (Dorga szótak Joinville hg röpirata ellen; a' tengeri erő szaporított.)
Értesítő.

Magyarország és Erdély.

Pályázat. Mélt. hagyárosi Zalay Aloiz ur kir. udv. tanácsos és a' debreczeni váltótörvényzikk elnöke, folyó 1844dik évi február 5kén a' nevezett váltótörvényzikk ünnepélyes ülése alkalmakor következő jutalomkérdést tűzött ki: „Adassanak elő a' magyar váltótörvénynek homályai, ellenkezései és hiányai. Adassék elő: mellyek vannak ezek közül gyakorlat által orvosolva? mikép lehetne a' még nem orvosoltakat orvosolni? Továbbá: mellyek a' váltótörvények hasznos és mellyek káros következményei, az eddigi tapasztalat szerint; 's mikép lehetne az utóbbiakat eltávolítani?“

A' pályadíj harmincz darab es.kir. arany. A' pályamunkák megbíráására nagys. Asztalos Pál kir. tanácsos, Császár Ferencz és Lipovniczky Vilmos királyi váltófel-törvényzikk bírjai kértvén meg 's azok e' tisztet el is vállalván: a' határnap általok, tekintve a' kérdés fontosságát, jövé 1845dik márt. 19dikére olly formán tűzetik ki, hogy később érkezendő pályamunkák el nem fogad-tatnak. A' pályamunkák idegen kézzel tisztán, olvashat-ólag leírva, lapozva és fűzve szokott jellegű levelek mellett a' mondott napig bezárólag Császár Ferencz ur ó nagyságához küldendők, lakása: czukortutca 493. sz. A' díj csak a' kérdést minden tekintetben kimerítve fej-tegető munkának fog kiadatni. A' díjazott munka a' szer-ző tulajdon marad. Pesten 1844d. június 1sőjén Bodnár Imre a' kir. váltófel-törvényzikk gyakoronoka mint a' bír-áló választmány tollvivője.

A' pesti gyermekórház építésére tett újabb adako-zások: özvegy Mittermayerné 16 szál félhradeki desz-kát; lipói fakereskedő társaság a' soroksári uton 15 szál deszkat; Mayer János György 15; Kratochwill János 8; Csetke Mihály 15; Papp Ferencz 10; Simig István 10, lipói fakereskedő társaság Ohnhäuser ur felső telkén 10, egy ismételten 10 szál félhradeki deszkat; Nigri-nyi Lajos 15 és Buza János 15 db kormányfát. Mellyért a' nagylelkű adakozóknak ezennel szives köszönet nyil-ványítottatik. Pesten, majus 28dikán 1844. Frankenburg Adolf egyes. titoknok.

II. pesti verseny 1844. Vasárnap, jun. 2. dél-után. Kezdeté 4 órakor 's félóránként új új futás. 1. *Asz-szonyosságok pályadíja.* 1600 öl ism. első iz. 100 aranyat érő billikom az első; a' díjból fennmaradó aranyok 50ig a' második lóé; azon felül ismét az elsőé. Futhat angolt ki-véve, minden m. és k. Teher: 3e. 70, 4e. 90, 5e. 96, 6e. 100, id. 103 ft., m. 2 fonttal többet. Bethmann Sándor ur 5e. vil. p. m. Bajazeth, ap. Actaeon, an. Reform; 98 ft. Veressel csikos fejtést és uj, fek. sapka. 1. 1. Azaz: első izben is első volt 4' 45" alatt, második izben is így nyertes. Csapody Pál ur 4e. söt. p.k. Conscript, ap. Con-script, an. Eona; 90. ft. Veres. 2. 3. Liechtenstein Al. hg 4e p.k. Homoeopathic, ap. Sangrado an. Hindoo-kan-cza; 90 forint. A' lovas színei a' már említettek. 3. 2. — Bajazeth második izben 4' 15" alatt futotta meg a' pályát. 3. *Pestvárosi-díj:* Pestvárosa czimerével ékesített ezüst billikom az első lóé, a' tétpénzekből bejövő aranyok 40ig a' második lóé, azon felül ismét az elsőé. Futhat minden ló. A' nyerőpont előtt 30 öllel kezdve egy s z e r körül (1268 öl ismételve. — Első iz. Tét 10 arany „fuss v. fl-zess.“ 3e. 74, 4e. 100, 5e. 107, 6e. 112, id. 115 font, ausz-triai birodalmi 6 fonttal k. és p. 2fttal kevesbet. Bethmann Sánd. ur 5e. vil.p.m. Bajazeth, 107 ft. Veressel csikos fe-jér test és uj, fek. sapka. Bajazeth maga futotta körül a' pályát 's nyert. 5. *Erdélyi díj* 1600 öl. Futhat a' két Magyarországbán született 's nevelt akármilly származásu m. és k. Teher: 3e. 85; 4e. 100; 5e. 107, 6e. 110 id. 112 ft. Tét egy lóért 50 ar. fele bánat, a' tétosz is a' nyertesé. Aláírhatni a' futás órájagy. Ha 6 aláíró nem

találkozik, azon évben nem lesz e' díj elnyerhető, ha-nem mindaddig a' következő esztendeihez csatolattik, míg az aláírók száma hatra nem telik. *Ezen erdélyi díj-ért* gróf Batthyányi István 3e. vil. p. ménje Waterproof maga futá körül a' pályát 's nyert, minthogy a' többi aláíró visszhuzta lovát. — 6. *Károlyi-tétverseny.* 1000 ar. Tét minden lóért 50 ar. fele bánat 2 1/4 ang. mf. A' második ló 100 aranyat kap; méa és kancza lovakra: Teher: 3e 80, 4e. 100, 5e. 106, id. 110 ft.; mén 3 font-tal többet; e' díj nyereje minden évben 5 fonttal többet, Liechtenstein Al. hg 5e. p. m. Eaglesfield, ap. Hindoo, an. Otis; 109 ft. A' lovas színei ugyanazok. 1. (4' 16" alatt.) Hunyady József gr. sg. m. Bedfo. d, ap. Schort-waist, an. Bobadil-kancza; 113 ft. Fekete test és sapka, rózsaszín uj. 2. Trautmanndorff Ferd. hg p. m. Schow-lad, ap. Contest, an. Schowlass; 113 ft. Veressel csikos fejtér test és uj, sárga sapka. 3. Bethmann Sándor ur vil. p. k. Orelia, ap. St. Nicholas, an. Péter Lely-kancza; 115 ft. Veressel csikos fejtér test és uj, fekete sapka. 4. 7. *Parasztereny.* Első lóé 75 pgó for.; 2diké 25 pgó ft. futhatnak mezei gazdák saját lovai Bejelentés a' futás napjáig. Egyszer körül a' pályakört. Futott hét ló, első Tóth János Somogy várm. aszalói lakos 7e. p. k., másod-ik Béki János Pestm. üllői lakos, 7e. barna kanczája. 3' 15" alatt.

Ipar- 's tőzserűgy. Folyó Medárdi vásárunk-ról előleg csak annyit: hogy a' közönséges posztó nagy mennyiségben kel 's a' nemesb fajú gyapjút venni szán-dékló számos jelent meg, de a' sok eső 's hideg időjá-rás miatt elkésvén majd mindenütt a' nyírés, ez áruzzikk még hiányzik vásárterünkön, birka-és báránybőr magas áron kél, valamint a' fejtér hamaszir is, bár alig van be-lőle valami, de a' kékest nem annyira kapták. A' fagy-gyut sem igen keresték.

T. Pestmegye közgyűléséről legközelebb alkalommal.

Országgyűlési közlemény.

A' városok elrendezése körül 'n. FÖRR. táblá-ján folyt, 's a' második viszonzünetnek alapul szolgál tanácskozásokból két előadást emelünk ki még pótlékl a' statutumok és consvetudo, a' polg. qualificatio és a' census tárgyában. Az első tárgyat egy báró 's főispán így fejtegeté: Nem mellözhetem, hogy azon, nézetem sze-rint legalább igen hiányos és alaptalan okoskodás a, mellyel a' törvényes gyakorlatra nézve élnek, ki ne mond-jam észrevételeimet. A' m. FRR. az 51ik §ban a' törvé-nyes gyakorlatot is megkívánják említetteti, a' t. RR. el-lenben az 51. §. szerkezetét épségben megtartatni, mi-vel mint mondják, a' törvényes gyakorlat általános meg-említése magának a' törvénynek alkalmazását olly sok-féle nehézségekkel terhelné, mellyek miatt a' törvényes gyakorlat határozatlansága a' városok és felsőbb kor-mányszékek közt összeütözésre szolgálna alkalmat. Megvallom, ha a' törvényes gyakorlatnak, mellyet Ver-böczy consvetudonak nevez, folytonosnak kell lenni, mint ez a' prologialis 10ik czimben előadott, ugy a' törvé-nyes gyakorlat, a' consvetudo határozatlan nem lehet; mi-helyt ezen tulajdonsága n i n e s, megszünik törvényes consvetudo lenni, melly mint tudjuk, sok helyzetben a' va-lóságos törvényt is pótolja. És így a' törvényes gyakor-lat határozatlansága elő nem jöhetvén, a' t. RR. ezen láb-ra támasztott okoskodása nem áll meg. Azt mondják to-vább a' t. RR. hogy a' törvényes gyakorlatnak legerősb alapja a' szabály. Azt hiszem, hogy a' consvetudonak leg-kívántatóbb tulajdonsága, hogy irásbafoglalta ne legyen; mert mihelyt irásba foglaltatik, vagy statutumma vagy törvényé válik, és így azon consvetudo, melly törvényes erővel bír, szabályon nem alapulhat; 's így e' részben sem áll a' t. RR. okoskodása. Tovább a' t. RR. ellenmondást találnak a' m. FÖRR. azon állításában, hogy előbbi szab-ályt későbbi szabálylyal megváltoztatni vagy megszü-netni lehet. Megengedem, hogy ez ellenmondást foglal-na magában, ha meg lehetne engedni, hogy a' consvetu-donak szabályon lehet alapulnia; de e' részben a' t. RR. okoskodása többet próbál mint a' mennyire szükség vol-na. Mert azt hiszem, mint előbb is mondtam, a' consve-tudonak meg vannak törvényes tulajdonsági 's e' részben nem elég azon definitio, mellyet a' t. Rendek adnak, hogy folytonos tények teszik a' consvetudót, mert ez csak egy részben a' consvetudonak, mert Verböczy nyilván mondja: a' consvetudonak rationabilisnek kell lenni, 's populi

consensnak kell hozzá járulnia; nemkülönbön praescrip-tának kell lenni 's a' t. RR. fogyatkozólag ad-ják elő a' consvetudó definitióját. Csodálom, hogy a' t. RR. a' consvetudóval vagyis törvényes gyakorlattal olly könnyen akarnak banni 's a' t. hozásból olly könnyen ki-akarják szorítani; mert ha valamely nemzetnek érdeké-ben van a' gyakorlat szentségét fentartani, ugy bizonyo-san nekünk magyaroknak áll az érdekünkben. Mert, ha itt annak ideje volna 's a' m. FRR. nem unnák a' hozasb előadást, képes volnék megmutatni azt, hogy legsarkala-tosb jogaink szokáson épülnek, így például t. hozási szer-kezetünk többnyire szokáson alapul; de kivált a' munici-piumok erőteljes működése többnyire gyakorlaton ala-pul; mert a' közgyűlések jegyzőkönyveinek meghitele-sítésére, a' tisztújítások tartására nincs törvény és a' mu-nicipiumok azon fő előjoga sincs törvényben, hogy vis inertiae gyakorolhatja, függőben hagyhatja a z t, mit ő fels. rendelt és más okok előadásával, felirásai által más intézkedésre bírhasza, nincsen törvényben. De az sincs ám törvényben, hogy a' municipiumok két követet utasi-tással ellátva küldjenek, mégis megtörténnek mindezek, mert consvetudon alapulnak. Én tehát igen csodálkozom hogy a' t. RR. a' törvényes gyakorlat megemlítésétől mi-ért fázna, miután látják, hogy sok előjoguk egyenesen consvetudon alapul, millyen például: az utasítások kér-dése, a' ker. tanácskozások stb. Azonban azon okok meg-czáfólása, vagy hogy ne gondolják a' t. RR. mintha azon okok birták volna a' m. FRRket arra hogy elálljanak e-lőbbi végzéseiktől: azt javasolnám a' m. FRRnek, hogy ezen szó beszövéstől, törvényes gyakorlat, álljanak el, azért mert most a' városok elrendezéséről kimerítő tör-vény levén ezen, 's törvényes gyakorlat a' városokban a-lig fordulhat elő. Elállhatnának pedig a' m. FRR. annyival inkább, miután ha csakugyan azon eset fordulna elő, hogy törvényes gyakorlat ellenszabályt határozná, a' vá-ros hatalmában lesz a' Hlótanácsnak új szabályát jóvá nem hagyni 's életbe nem léptetni. A' második tárgyról azon m. gr. 's főisp. helyettes kinek e' körüli indítványa első alkalomkor többséget nyert, így nyilatkozik a' RR. üzenetét czáfófolólag: A' t. RR. 4 ellenokot hoznak fel; 1) azt mondják, hogy az állomány, közjogokat senkitől más mellékes státus-tekintetnél fogva meg nem tagad-hat. Mellözve, hogy a' RR. azon állítás bebizonyítására, hogy egy határozott értékű birtok kimutatása a' statusra nézve miért mellékes, miért pedig nem főtekinet? egy okot sem hoznak fel, azt jegyzem meg, hogy a' t. RRnek azon elvében, miszerint „mellékes status-nézeteknél fog-va senkit polg. jogokból kizárni nem lehet“ meg egye-zem ugyan; de ezen elv alkalmazására nézve, hogy egy biztos és határozott értékű birtok kimutatása a' statusnak csak mellékes tekintete lehet a' t. RRkel kezelt nem fog-hatok; mert igaz marad, hogy határozott és biztos értékű birtok és így erős érdek jobban és erősebben köti a' pol-gárt honához, mint a' szinlett és illusorius, vagy a' t. RR. sem-mihez közel álló vagyon. Igaz marad hogy egy olly erős érdek a' polgári képességnek egyik lényeges tényezője, mit Europa majd mind civilisált nemzetei megismernek. Mindenütt, hol census van, az nem szinlett, hanem biztos állandó mennyiségű birtokon alapszik, mert a' biztos bir-tok értéke a' hon kifejlődésétől és előmenetelétől annyira feltételeztetik, hogy azzal egyiránt növekszik, egyiránt csökken 's így egy biztos birtok kimutatása nem mellé-kes hanem főtekinete a' statusnak. Mivel pedig a' t. RR. azt mondván, hogy mellékes tekintetnél fogva kinem zár-hatni senkit polg. jogok gyakorlatából: hallgatólag megis-merik, hogy fő tekintet miatt lehet. Ha csekély vagyon-nal bíró emberek polg. jogok gyakorlatával ruháztatnak fel, akkor igen természetes, hogy a' földbirtokon tulnyo-móságot fognak gyakorolni 's ez által a' földbirtok vég-re nullificáltatni fog. Nem mondom ez által azt, hogy a' birtoktalan embert, érdeke a' honhoz szintugy nem köt-heti mint a' birtokost; nem is akarom a' fenebbiekől azt kihuzni, hogy az, ki birtoktalan, nem lehetne kitünő tehet-ségű 's jellemű, de tudva van, hogy a' polg. társaság min-

tegetésekért az örszék vagy törvényszék a követet büntetésre ítéli, az országgyűlés ellenben a választást helyesli? vagy megfordítva. Ebből újszerű fogadandó és pedig az országgyűlés és törv. hatóságok között, mit elkerülni kötelesség. Én tehát sem a cs. i. indítványt sem a p. i. módosítást, mely szerint a cs. i. követet kicsapongásai nem volnának úgy büntetve, mint a cs. i. követet, el nem fogadhatom, hanem utasításom szerint is a kerületi választmány szerkezetét pártolom. Utána egy kárpát-melléki követ nyilatkozott. Szólok mindenképp arra emlékezteti az indítványzó követet, hogy midőn országgyűlés elején azon indítványt tette, miszerint a követi kar saját testületének tagjai felől tulajdoni választmány által szerezzék magának hivatalos tudomást, nevezessék tehát néhány tag, kiknek a követek megbízóleveleiket bemutassák 's kik azokat elfogadva, a képviselő testület tagjairól a RRnek tegyenek jelentést: ugyan ő világosan kimondta, hogy ez által sem a megyék hatóságát 's a követek és köldök közti viszonyt megilletni, sem azon verificationalis bizottságnak a credentionalisok érvényességére vizsgálatára jogot tulajdonítani legkevésbé sem akar, általában semmi új jogot a követi testületnek ez által nem követel, hanem csak azt akarja, hogy a mely gyakorlatnak ekkor egyedül a kir. személynök volt organuma, annak jövendőben ezen választmány téessék organumává. Tehát akkor birálgatásról szó sem volt, sőt a verificationis neve is visszautasított 's ezen okoknak köszönhető indítványa elfogadtatását. Jött a' fehéri petíció, és már azon alkalommal azt mondták, hogy a' követválasztás érvényessége iránt ítéletet hozni nem akarnak ugyan, de miután az eljárás tekintetében oly sérelmek jöttek közbe, melyek a' választók bizonyos töredékét abban gátolták, hogy akaratjokat önhatóságilag kinyilatkoztathassák 's mellyek, állítólag, magát a' megyei testület szerkezetét alapjában sértették meg: felírást határoztak, mellyben kir. biztos-kiküldetést szorgalmazván, az investigationalis irományok közlését is sürgették, hogy a' bepanaszolt erőszak fölött ítéhesenek. Jött később a' turpolyai petíció és akkor megint egy lépéssel tovább mentén, az illető felírásban már a' választás érvényességét vették kétségbe. Tanácskozásunk alá került ezután a' megyei választásokról szóló törvényjavaslat 's már most mintegy vágtatva előre nyomulván, a' követválasztások benső érvényességét illető egész kérdést országgyűlési birálat alá vonni kívánják, meg nem gondolván, hogy municip. szerkezetünk e' tekintetben egészen eltér az európai statustan alapjától. Szólok azon ellenokokat, mellyeket a' kérdés első megindításakor elősorolt, ismételni nem kívánja; de most is azon meggyőződésben van, hogy azon örszék vagy közgyűlés, melly az alispán, sz. bíró, adószedők törvényszerű választása felett ítélt, azon követ választása fölött is bátran ítélt, kit a' megye fizet, kinek utasítást küld, ki parancsot teljesíteni köteles. Cs. m. követe a' visszahívási jogot megtartani kívánja 's ezen tekintetben különbséget tesz ezen jog és a' választási megsemmisítés között; mert, amaz a' bizodalom megszüntetésének, ez a' formák sértésének eredménye. Szólok ezen különbséget kétségbe nem hozza, de a' napirenden levő kérdésre alkalmaztatni nem tudja, miután a' megvesztegetés a' választás benső érvényességét, nem pedig a' formákat sérté. C. követe a' kormány befolyását távolítani akarja. Megengedvén részemről, de meggyőződve nem levén, hogy a' kormány az örszékre nagyobb befolyása leend mint az orsz. gyűlésre: mit használ ezen befolyás, ha a' megye ugyanazon követet visszahívhatja vagy megint megválaszthatja, sőt akkor ezen követ e' teremben megjelenni fog diadal érzésével; de miután az országgyűlés rá sűtö a' szegény bélyegét, milly viszonyokban fog állani ezen új választott követ e' testület azon tagjaival, kik őt vádakkal terhelték? Ugy van; Cs. indítványa szerint ezen tábla a' követek erkölcsisége, becsülete fölött fog itélni; ezen tan pedig a' szabad választás eszméjével nem fér össze, mellynek célja nem más, mint a' közvélemény uralkodásának megállapítása annak tolmácsai által történt szabad választás által; ezen tolmácsok a' választók. Ha az orsz. gyűlést ezen hatalommal felruhazzák, ezen tábla többsége oda erőttelheti a' megyéket, hogy csak oly férfiakat választanak, kik az itteni többség által képviselt elvek tanítványai, 's így saját tagjai választását korlátozzák; ha pedig a' hozott végzés csak fölfüggesztő 's a' választók mindannyiszor ugyanazon követet visszaküldhetik: az összeültetés a' megyei 's t. hozói hatalom közt előre látható. Cs. követe a' megvesztegetést akadályoztatni kívánja, annak megbírálását e' táblára bízván; ha azonban bírál lenni akarunk, akkor lehetőséget is kell teremteni, miszerint a' törvényt tettekre alkalmaztat-

hassuk. De milly adatok szerint akar itélni Cs. követe? A' pártok által beadandó petíció nem elegendő, mert az ellenfél is ki kell hallgatni, az az magát a' megyét, melly a' megvesztegetett választás bűnével terheltetik; de a' megye által előadandó adatoknak teljes hitelt mindaddig adni nem lehet, míg valóságáról e' tábla meg nem győződik. Mi által szerezheti ezen meggyőződést? Részrehajlatlan nyomozás által, mellyet a' megyei pártok küzdései közt egyedül saját tagjaira bízna; de akkor ha csak négy, öt megyében nyomozni kellene is, több megye, képviselőitől, kiknek a' hely színére menni kellene, megfosztatnának. Szólok tovább az utasításokat emlegetvén, mellyek folytán utóljára is 52 megye itélne a' választások felett, azt látja, hogy ezen indítvány a' választási szabadság mostani conservativ formát, mellyeket eddig oly féltékenyen őriztünk, megtámadja, hogy azon bizosszág horgonyát kiszakítja, melly a' pártok küzdéseinek hullámai ellen ekkor védte a' követet 's már ma kettőlörné azon salvus conductust, mellynek szárnyai alatt majd holnap új hatalmat hasztalan keresni akarnánk; 's így az indítványt el nem fogadja. Az indítványzó követ erre újra kifejtvén indítványát, leginkább azon kifejezést, hogy indítványa alatt más valani „lappang“, méltatlan gyanúsításnak nevezé, miután az ő keblében soha semmi sem lappangott. Oly hazában, hol nincs más a' kormány befolyása ellenében mint a' követek táblája, szólok nem gondolná magát érdemesnek e' hely elfoglalására, ha keblében valami lappanghatna. A' megyék hatalmát és visszahívási jogát sértetlenül fen akarja tartani 's csak a' kormány befolyásától megóni a' követválasztásokat. Egy megyében két bíróság nem egyéb tökéletes anomáliánál. Hogy e' tábla bíraskodása könnyen pártoskodásra adhat alkalmat, mint Sz. megye követe állítja, tagadja a' szónok 's kérdi, milly fogalma legyen az érdemes követnek e' tábla jelleméről? Ha a' megyei tisztviselők választásánál büntetések nem szabhattak volna, szónok soha követek iránt indítványt nem teendett. Kérte végre az ellenvéleményü urakat, hogy valamint ő soha senkit nem gyanúsít, úgy őt is kimélték meg azon gyanúsítástól, mintha ő a' megyék hatalmát gyengíteni akarná. Az előtte szólt követnek ez érzékenységen igen örül egy más megye követe, minthogy talán az érdemes követ, ki ritkán szólt fel még ez országgyűlésen a' nélkül, hogy elleneit nem gyanúsította volna, talán jövendőben e' hibától okadoni fog. Történetek még mindkét részről vádák, szemrehányások, mentegetések; ezeket azonban mellőzvé, még egy követ előadásával rekesztjük be ez érdekes ülés részleteit: A' mi Cs. S. megyék érd. követei közt mintegy szemes discusio tárgyává vált, abba beleszólni fölöslegnek tartom, tudván, hogy az érdemes követe k ö v e t e k mindegyike meg fog magáért felelni; mennyire azonban a' mondtak az itteni szólásszabadsággal némi viszonyban volnának, szabad legyen megjegyezni, mikint néha adatok heveségének is kell valamit elnézni; 's ha minden kifejezésünket itt talolni kellene előbb mintsem kimondjuk, úgy jelen tanácskozási szokás szerint a' szabad szövegyakran igenis korlátozottnak. Hogy pedig Cs. követének a' kifejezés, mellyel magát gyanúsítottnak vélt e, nem tetszett, azt igen elhiszem, mert higye meg, bizony nekem sem esett jól, midőn utasításomnál felhozott kérdések vitatásakor, „köpnyegeket, olvasztó szeleket, kormányi önkény-pártolást“ emlegette. Boszankodva panaszkodott Cs. követe, mikint illy nagy fontosságú kérdést oly felszínű okkal elvetni akarni, hogy t. i. inpracticabilis, nem méltányos. Én fontosabb okot annál, midőn valamely törvényt bebizonyodik, hogy az inpracticabilis azaz a' gyakorlati életbe át nem vihető, nem ismerem, mert az illy törvény már magában hordja a' rideg meddőséget 's abból semmi jó a' társas életre nem következhetik, hogy pedig a' tett indítvány törvényesítve inpracticabilis, azt merev állítani; mert abból, hogy Francia- Angol 's egyéb országokban a' képviselők választási érvényességük felett az illető parlament ítélt, még nem következik, hogy hát a' mi viszonyaink közt is practicable lenne egy illy törvény. Sokszor meg volt már mondva, hogy nálunk nincsenek teljes hatalmu képviselők, mert mi megbízott követek vagyunk, kiket utasítás szabályoz 's kiknek e' lettei felett egy municipalitas, melly állandó hatalom, örökös és számot kér. Ugyan miként ítéltetne illy nem szabad, hanem megkötött testület bíróság valamely ügyben, mikor egy agitáló körlevél az uralkodó párt szellemében kibocsátva, többséget szerezhetne utasítások által ez vagy ama választás megsemmisítésére. Cs. követe azt mondá, hogy a' pártfelekezettesség ellen az országgyűlésen panaszkodni nem lehet, mert hisz en minden választmányokba az ellenvéleményükből vesznek be. Ezt ugyan állítani nem merném, mert ha bevesz-

nek is egykettőt, a' végett hogy tájékozni tudják magukat; azonban vannak olyanok is, kik iránt az uralkodó párt már diéta eleje óta kimondá az anathemat csupán pártfelekezettességből. Ez azonban így van minden constitutionalis országban és pártok nélkül — nemesebb értelemben véve — nincs constitutionalis élet 's a' többségben én mindig a' constitutionalis elvet ísztelelem. Egyébiránt tagadni nem lehet, hogy hazánk ügyei kifejtésében fáradozó többféle színezetűek törekvéseik céljában két nagy felekezetre oszlanak, egyik rész a' centralisatio, másik az eddigi municipalismus barátja; egyik az erő egyesíthetése kedvéért centralisálni akart a' megyei szabadságok megszorításával is, másik a' megyei életet tisztítani, de még inkább erősíteni. A' különbség köztük igen természetes: az első Európa civilisált népeire néznek, bámulják kifejlődésük magas fokát, mellyre őket a' centralisált hatalom vitte; az utóbbiak visszatekintenek hazánk lefolyt viharos 800 éveire, 's féltékenyen ragaszkodnak a' helyhatósági rendszerhez, melly nemzetünk szabadságát a' legmostohább körülmények közt, csupa abszolot kormányok közepett, megtudta tartani. 'S e' két nézetűek küzdése nagy lesz és erős; nem egy nap vagy év, de évtizedek fogják a' kétes kérdést eldönteni. Akármelylek részé legyen azonban a' győzelem, annyi mindig igaz marad, hogy vannak intézvények e' honban, mellyeket részletesen változtatni nem lehet. Illyen a' most előtűnk vitatott kérdés; lehet hogy eljő az idő, ellyben a' követválasztási mód és a' feletti bíraskodás meg fognak változni káros hatás nélkül, de addig, míg e' helyen utasításokkal kötött mandatarikusok ülnek, addig rájuk a' választás feletti ítéleteket nem bízhatni. Lehet, hogy a' megyék hatalma fog korlátozottni; de addig míg a' végrehajtó hatalom felettel nélkül működik, minden illy korlátozás szabadságunk rovására történnének csak; szóval míg felös kormányunk nem lesz, addig én a' municipalitásokat tekintem constitutionalis állásunk egyedüli garantiájának a' dió héját feltörni nem akarom, hogy más vegye ki annak magvát.

203d. ker. ülésb. majus 24kén a' szabad községekéről törv. czikk feletti tanácskozások előtt, Bihari György's Kaproncza város új követei bemutatattatása történt. Átadatott ezután az elnök által Dessewffy család kérelme Eszék városára nézve, ugy szinte a' pest-fümei vasut-vállalat iránti folyamodás, végre a' Luiza-utitársaság nyilatkozása 's kérelme. Ezen irományok fel sem olvasva az illető biztosságokhoz utasítottak véleményadást végett. Felolvastaték azután a' szabad községekéről törvényjavaslat. A' mellette felhozott gyámok abban pontosultak leginkább úszsze, hogy ezen községeknek legfontosb jövendőjük van, mert ezekből fog idővel a' nemzet magva 's ereje kifejlődni. Azon osztály t. i. melly e' közönségeken alul áll, míg az földesuri hatalom alá van vetve 's így polg. jogok gyakorlására még egészen nem alkalmas, az e' községeken felül álló osztály pedig egy kiváltságos magában elzárt testület. Ezen községek minél többjeit, kivált a' népeseket 's vagyonosakat a' megyei rendszerbe kell fogadni, nehogy privilegium után vágyva kir. városokká váljanak. Így azután szabadság helyett szolgátságot nyerne; néhány ember tanácsnoki ranggal felruházatik, 30, 40 választó polgár elzárkodik, a' polgárok tömege pedig egyszerre csak azt veszi észre, hogy szabadságát elvesztette. E' közönségek most tulajdonképp semmi bizonyos hatóság alá nem tartoznak, mintegy törvényen kívül állnak, mintha chinaiak volnának. Az előleges elrendezés azonban az illető megyékre bizandó, mellyek a' helység körülményeit legjobban tudják. Jelenleg még e' kérdéstől csekély hasznot várhatnak az illető községek 's csak a' jövő országgyűlés segíthetend igazán e' bajon. Minden intézkedés most csak előkészület. Ezen elveknél fogva a' t. czikk némely módosításokkal elfogadtatott; mellynek leglényegesebbike abban áll, mikép a' 2d. § azon rendelete, hogy az ekép rendezett szabad község annyi képviselőt küldjön, mennyi az il ető község összes lakosinak száma háromszázzal elosztva kihagyott, miután már a' megyék elrendezésénél is minden szabad községnek, sőt kir. városnak 's egyéb hatalmas testületeknek is csak egy képviselő rendeltetett. Elég leend tehát elején egy voks minden községnek, a' többit majd a' körülmények 's idő fejtendik ki. Ezek következtében a' t. czikk mostani alakjában így hangzik: Törv. czikkely a' szabad községekéről. A' megyék, kebleikben levő olly szabad községek, mellyekben urbéri tartozások nem léteznek, habár az uri hatóság nem szünt is meg, szabály által ugyanazon elvek alapján fogják rendezni, mellyek a' Jász-kun községek nézve a' (1) törvényben meg vannak állapítva. 1. §. Ezen szabály-alkotásban a' községek, illetőleg az uri hatóság megszüntetése iránt a'

földesurak is kihallgatandók; de a megye fogja megítélni: a' fenebb idézett törvénybe foglalt rendeletek a' helybeli körülmények közt mennyire lehetnek alkalmazhatók. 2. §. Az ekép rendezett szabad községek a' megyei köz- és választó gyűlésekre különvéve egyegy képviselőt küldenek, s e' képviselőknek egyenkint szavazatjuk leend. 3. §. A' megyék e' rendezési szabályokat, azok alkotását követő első országgyűlés elibe bemutatni kötelesek.

204d. ker. ülésb. majus 29kén elnökök: Bossányi Nyitra és Szentpályi Ugocsa megyék követei; jegyzők: Szentkirályi és Vukovics; tollvivő: Komlósy. Az ülés megnyitásával az elnökség fels. urunk dicső névnapjára s a' szokásos üdvözlő felírára emlékeztetvén a' t. KKat, azonnal Palóczy neve hangzott minden oldalról, s ime a' magyar törvényhozás jegyzőinek nesztora legott felolvasá az előleg elkészített felirás javaslatot. Felséges stb. Mind azon áldás és kegyelmek, mellyeket az imádató isteni jószág Felségeddel közöl, azon hű magyar nemzetet, melly törv. királyában szabad alkotmány és törvényei szentsége, polgári boldogságának e' fő kincse örjét tiszteli a' kedvező gondviselés iránti buzgó hálával s köz örömmel töltvén el, jelenleg is, midőn az egymást felváltó n a p o k során fels. dicső neve évi napjának ismétli szerencsés fölviradását szemléli — hő keble azon tiszta indulatoktól val lelkesülve. Midőn tehát Felséged becses élete terjedéseért az istenség előtt közhálának és köszönetünk szíves áldozatát mutatjuk be s hozzá azon könyörgésünket emeljük fel, hogy Felségedet boldogul átélendőt még sok esztendővel s mindenhatósága szent ótalmával tovább is áldja s tartsa meg; dicső országlása egész idejét pedig a' jelen és utókorra boldogítólag ható időszaká tegye, Felségedet hódoló tisztelettel arra kérjük, hogy ezen az e g é s z nemzettel közös kívánatunkat fels. iránt viseltető örök hűségünk s hűi szeretetünk tisztaságáról mérve, azokat tőlünk ez alkalommal is fejedelmi és atyai jó szíve előtti tetszéssel fogadni méltóztassék. A' kik egyébiránt stb. m e l l y i s köztetszéssel fogadtatt el. Jelenté azután az elnökség, hogy Zágráb város követe bemutatta Körös sz. kir. városnak öt az országgy. követségre megbízólevelét. Napirendre kerülvén Turopolya ker. rendezetése, az erről szóló t. javaslatimez: „A' turmezei ker. Z. megyétől független és önálló köz törvényhatóságként leendő alakítását, t. hozási jogainak tekintetéből szükséges levén annak megvizsgálása végett, hogy a' kerület jelenlegi kiterjedésében mennyire elegendő az önálló köz törvényhatósági igazgatás terheit viselni, avagy mennyire szükséges a' kerület kiterjedését közigazgatás tekintetéből nagyobbítani, orsz. biztosság küldetik ki, melly mind Zágrábmegyét, a' hajdani Szörény (vagy is S e v e r i n) vgyének a' nevezett vgyéhez kapcsolt részeit, mind a' turmezei kerületet a' hozzá netalán kapcsolatandó térek iránt meghallgatni s a' legközelebbi országgyűlésre tudósítást adni kötelese leend.“ Turopolya követe megköszöné ugyan a' t. KK. atyai szándékát, de kénytelenítették küldőji meghagyatábul kijelenteni, hogy ők a' tervezett elrendezésnek, területök csekélysége s forrásaik szűke miatt, csak ugy vehetnék hasznát, ha Zágráb vgyének szavántuli járása Turopolyahoz kebleztetnék. Ezen bekeblezés nélkül küldőji sem az igazgatás költségét, sem a' kerületöket keresztül hasító országutak fentartását nem győzik, miután minden oldalról nyomtatják; miért? a' t. KK. legjobban tudják. Azért kijelenti, hogy a' szavántuli járás bekebleztetése nélkül Turopolya kerületet koordinálni nem lehet. Ezen kijelentést egy alsó határszéli követ oly lényegesnek tartá, hogy mindennek előtt felveendőnek vélte azon kérdést: elegendő tehetnek e' a' t. KK. Turopolya követe kívánságának? A' szónok ezt teljes lehetetlennek s a' KK. hatalmán kívül fekvőnek állítá, minthogy itt egy megye kiegészítő részének elszakasztása forog fen, mellyet puszta kérelem következtében elhatározni nem lehet. Ha tehát ezen kérelem mint conditio sine qua non adatott elő, akkor természetesen az egész coordinatiót abban kellene hagyni. Nem egészen illy véleményben volt két megyei követ, kik különbséget láttak a' jurisdictio s a' proprietatis közt. Az elsőre nézve van számos példa hogy a' t. hozás a' könnyebb s' szélszerűbb igazgatás miatt, több megye területét megváltoztatta, részeit elszakasztotta s máshová keblezte, sőt egész testületeket is egyesített. Így történt Pest, Pilis és Solt, Heves és Szolnok, Gömör és Kishont, Bács és B o d r o g s' több megyével, így az inclavált területekkel; sőt magával Zágráb megyével, mellybe szinte a' régi Szeverin megye kebleztetett; s így ismét közigazgatás tekintetéből egy részt tőle elszakaszthatni, miután e' szavántuli járás kebleztetése után is még száz négyszög mérföldnél nagyobb területe maradna, mi az igazgatásra nézve utig nagy kiterjedés. Ha tehát az ország szüksége megkívánja, vé-

tessek el valami a' nagyobb testülettől s egyesítsék a' kisebbel. Így tehát nem osztoznak K. megye követének nézetében, hogy ezért föl kellene hagyni az egész elrendezéssel. Ez okoskodások épen nem elégiték ki az illető követet. A' felhozott példákat a' jelen esetre alkalmazhatóknak nem tartá, mivel az összeolvasztott testületek hason természetűek voltak, megye megyével egyesülvén; s itt is a' történet utmutatása szerint azért történt az egybeolvasztás, mivel a' kisebb testület az igazgatási költségeket nem bírta. Ennek tehát az volna következtetése, hogy a' magát fentartani nem tudó kis Turopolya a' szilárdul fenálló Zágráb megyéhez kebleztessék, nem pedig hogy ezen testület egy része elszakasztassék egy más kicsinynek gyamolítására. Zágráb nem panaszkodik; fenállott eddig is mint törvényes municipium, az okot pedig most Turmezőről vesszük, nem Zágrábról. Ha ez panaszkodnék, hogy kiterjedése oly nagy, miszerint közigazgatási hivatásának meg nem felelhet, akkor lehetne a' fölösleget valamely kisebb testülethez csatolni. De ezen testületnek minden esetre a' másikkal homogennek, azaz, szinte municipiumnak kellene lennie. De mit látunk itt? Egy kis privilegialis még csak most koordinatandó kerület, melly egészen másképp adminisztráltatik, azt kívánja, hogy egy független, önálló régi municipium kiegészítő része vele összeolvasztassék. Így tehát ez utóbbinak municipalis természete megszűnnék s privilegialisná válnék. Pedig elfogadott elve ezen táblának, hogy a' privilegialis állapot a' municipalisnak alárendeltessék, nem pedig megfordítva. Ezen elvnel fogva rendeltetett meg a' városokban levő curiák bekeblezése, noha kiváltságaik többnyire sokkal régiebbek az illető városok lételénél. Ezen elvnel fogva határozottat tegnap a' szabad községek elrendezése, nehogy privilegialis állapotért folyamodjanak, hanem i n k á b b a' municipalis rendszerhez kapcsolassanak; itt pedig a' privilegialis állapot tételnek a' municipalisnak elibe. De mindezt mellözve ellenmondhatlan tény, hogy eddig minden, még a' legkisebb expropriatio is országgyűlési biztosságok útján történt, s most egy kis privilegialis kerületnek egyszerű kérelmére, meg sem hallgatva Zágráb megyét, csak amugy rendeltessék el a' kikeblezés. Előre tehát arról kell tanácskozni: hajlandók vagyunk e' ezen kérésnek figyelembe vételére? aztán arról: helyesnek tartjuk e' a' kívánatot, sikert kívánunk e' neki szerezni? S csak azután volna meghallgatandó Zágráb megye s a' többi előkészület megteendő, míg a' kérdés országgyűlési tractatus tárgyává lehetne. Nem sok lényeges hozatott fel ezen okok ellen s miután a' turopoljai követ némely kért felvilágosításra kielégítő választ nem adhatott, az egész tárgy jelenleg elhalasztatni rendeltetett. Fiume és Buccari kerületek elrendezése kerülvén azután napirendre a' jegyző azon észrevételét tevő, hogy miután ezen elrendezés a' szabad kir. városok elrendezése szerint történt, az ez utóbbiban a' két tábla közti alkudozások következtében megváltozott elvekre figyelemmel kellene lenni. Melly észrevétel helyesnek tartatván egész a' III. részig eljutott elrendezési tanácskozásokat ezen nézetből folytatták. Legnagyobb részben a' választmányi szerkezet tartatott meg, néhány helybeli érdekek tekintetbe vételével.

A' minden éven tartandó országgyűlés körüli 143. és 144. ülések főfontosságú s érdeklő tanácskozásait, a' már közöltöken kívül pótlólag még köv. egészíthetjük ki. Sok saját nemű nézetet fejté ki egy gr. szélszélyes előadásában, mellyből ezeket szemeljük ki: „En ugy látom, hogy ezen tárgy most elbukik, de esepet sem tartok tőle, hogy valaha életbe ne lépjen. Hogy most elbukik, azt több oknak tulajdonítom. Egyik az, hogy ezen tábla visszatért a' régi szokáshoz, melly abbul áll, hogy minden tárgyat, akár jó akár rossz, eleinte visszavet s e' nagy okot szolgáltat az idő- s' pénzparlásra, mellytől megszabadulnánk az évenkénti országgyűlések által; s mint m. gr. Sz. mondá, vége felé még is csak az a' resultatum, hogy akkor mindenre rá állnak, ugy hogy ha valaki azon előadást tenné: rontsuk el a' pozsonyi várhegyet! talán még arra is reá állának. En azt látom, rend, következetesség, igazi tapintat az országgyűlési munkálatokban addig soha nem leend, míg minden évben országgy. tanácskozások nem lesznek, addig soha nem fognak megszűnni a' sérelmek, midőn az országgyűlés évenkénti tartásával meg fognak szűnni, mert nem lesz idő új sérelmeket okozni; addig soha parlamentarism embereink nem lesznek, midőn most senki kétségbe nem hozhatja, hogy parlamentarism tehetségek híjával vagyunk. En azon hasonlítást hallottam: hogy az évenkénti országgyűlésekkel a' status gépe meg fog akadni. Ez nem áll; erre bátor vagyok minden udvarisággal azt felelni, a' nélkül hogyvalakit sérteni akarnék, mikép az azt állító urak igen rossz mechanicusok s a' falusi molnároknál is

rosszabbak, mert ezek tudják, hogy csak azon malom jár jól, melly folyvást működik és semmi nem rontja inkább mint a' periodicus állás; s ez nemcsak a' malomra, hanem minden mesterséges gépre alkalmazható, sőt az emberi testre és az alkotvány gépre is. Továbbá, a' politicus fejek s parlamentarism egyedek szaporítására s tanítására az évenkénti orsz. ülések szinte hasznosak; mert általában nekik mentül több alkalom nyílik tanulásra, valamint ha négy lovat fogunk ki ménésből tanítás végett s azokat csak minden 3dik hónapban egyszer fogók be, azonkívül pedig gyepe hajtanók, bizonyosan betanítottani alig fognának. Mi különösen így vagyunk a' törvényhozók képezésével. Egyik okát annak hogy országgyűlésünk sükertelenek, én többek közt, nem mint gr. Sz. a' munkában, hanem a' hosszas (s mégis sükertelen) országgyűléstől irtózás s borzadásban találok. És e' tekintetben gr. Sz. I. ő mságával egy értelemben nem vagyok, mert én az eddigi országgyűléseknek semmi sikerét nem látom; mert ha visszatérek az azon három főnézetre, mellyek után törekednie kell minden t. hozó testnek, első helyre teszem a' nemzet jövő élete existenciáját, biztositását. 1826tól fogva tettünk e' valamit, a' magyar nyelvet kivéve, e' részben? Első kötelességünk egyike lett volna a' nemzeti fölfegyverzést eszközölni, melly nélkül a' nemzetnek semmi jövője, semmi garantiája nincs s mellyre nézve utasítás keletkezett imitt-amott, a' mindenütt nagy gyöngeséggel. Második czélja volna minden t. hozó testnek a' személy- s' vagyonbátorság, és itt bátran kimondom, hogy ez nem növekedett azon országgyűlés által, hanem annyi hátralépés tétetett, hogy most birtokaink sokkal ingadozóbbak mint valaha voltak. Illy balfogásoknak eleit venné az évenkénti országgyűlés. A' személyes bátorság, attól tartok, hogy a' sok philanthropicus idea által veszélyeztetni fog, vagy legalább jobblábra állíttatni nem, mint most van. En csak egy balfogást akarok még említeni, miszerint kérdem, ha mult országgyűlésen oly furcsa föltételeket nem tettünk volna a' középonti vasutára nézve, már eddig nem léteznék e' az? s nem kellene most azon módokról gondoskodni, hogy az életbe léphessen. A' materialis czél elérésére pedig igen kevés történt az orsz. ülésen, kivesszem a' commassationalis és kisajátítási törvényt, egyebet azonban nem tettünk az országgyűléseken s így oly büszkén nem nézhetünk azokra vissza, én sikerükkel nem tudok annyira megelégedni mint gróf Sz. I. ő mélt. mert én azokat csak hosszú és haszontalan ülések s' kínzásnak tartom. Igen, m. FÖRR! Azon eszme, hogy ez mindig ugy lesz, minden embert elijeszt. A' t. Rk indítványát, mintegy hasonszenyi orvoságnak nézem, vagy oly ovószernek, fontanelának, mellyet akkor szoktunk betegre alkalmazni, midőn congestióktól vagy gyuladásoktól félünk, s mivel egy kis gyuladás állott elő, használnunk kell ez ovószert, hogy általa a' beteg életét mentjük meg. Illyennek tekinthetjük tehát a' t. Rk. ovószert. Azon indítvány ellen gördített legnagyobb ellenvetés az volt, hogy ezen tárgy az országgyűlési coordinatiohoz tartozik, erre szinte gr. Sz. I. ural azt vélem, hogy ez nem egyéb mint circulus vitiosus; mert ha coordinatiót akarunk, nem tudom, min kezdjük azt? Ugy hiszem, mindenek előtt kérdeznünk kell minden évben legyen e' országgyűlés, vagy csak minden három évben? Ez az első, mert hogy a' coordinatiót egyszerre minden ágában megtegyük, azt teljes lehetlenségnek látom. És miután nem egyszer, hanem számtalanszor mentek az orsz. RR. az excerptákba, látván hogy egész munkálatuk felvétele s' elintézése nem sikerül jól, nem látom át, miért ne kelljen most is ugyanez utat követni? Az mondatik, hogy a' municipiumok az évenkénti országgyűlés-tartás által tekintélyök büvesztenének; csodálkozom hogy ezt épen azon oldalról hallom, hol a' municipiumok hatalmát nem igen nagyon szeretik s' melly oldal a' centralismusnak legnagyobb barátja. En a' municipiumoknak, már csak hálából is nagy barátja vagyok, mert látom hogy azok tartották meg ez ország szabadságát; de megvallom nem szeretném a' municipiumok hatáskörének végnélküli kiterjedését, mert attól tartok, hogy provincialism lenne belőle, melly az egésznek ártana, és itt ott már kezdett is ártani. Annnyira tehát a' centralismust magam is szeretem, sajt hiszem, hogy az, bizonyos fokig behozva, az administratiót és a' közjót előmozdítani fogja. S mi volt oka, hogy a' municipiumok oly nagy erőre kaptak? Ennek más oka nem volt, mint az, hogy sok időig országgyűlések nem tartatván, a' nemzet kívánsága előadásának más menedékhelye nem volt mint a' municipium. Mert ha minden évben országgyűlés tartatik s' minden ember biztositva lesz a' felől, hogy a' nemzet kívánságára minden évben tartatik országgyűlés, azaz minden évben előadhatja sérelmeit s' hogy valószínűleg orvoslást is nyerendhet, ugy a' municipiumok nagy hatalma lejjebb fog szállani, legalább szükségesen tul nem terjesz-

kedni. Sokszor hallottam a váltótörvény szerencsétlen behozatalát említett. Ha a váltótörvény decretum hozta volna be, milly zaj vala támadandó a ministerség ellen, midőn most, mivel magunk hoztuk be, nem szólunk semmit, hanem egyenesen eltűnjük. Az illy bajokon az évenkénti országgyűlés által szinte legsükerebben lehetne segíteni. Egyébiránt kívánom volna, hogy a t. RR. tennék hozzá még azt, miszerint az országgyűlés évenként tartassék ugyan, de a követválasztások csak minden három évben történjenek. De arra nézve, hogy a követ utasítás nélkül jön, utólsó volnék, ki ráállanék; mert most is, midőn utasításokkal vannak a követek ellátva, midőn néhol még esküt is tesznek le: hányat lehet mégis a jó utról eltéríteni! Így félve az esettől, midőn a követről az mondathatik, hogy ő nem képviseli a t. hatóságot, hanem ott ül, mint N. N. ne hogy utasítás hiányában az elnöknek a követekre nézve túlyomó befolyása legyen, ezt még most nem kívánhatom. A külföldről idézett példákra, úgy szinte alkotmányunk magaslatos szempontjairól így okoskodék egy fiatal gróf Tekintsük a külföldet, és két alkotmányos országot látunk, Angliát és Franciaországot. Angliában a rend és szabadság e közös hazájában e tekintetben is bölcs avatottsággal mellőztetett el minden, mi a fejdelem jogának egyenes megszorítása lett volna; minden törvény és közjogi törvény tud megismeri, hogy az ő akaratjától függ a parlament, hol és mikor akarja, összehívni és csak arra nézve van ott, mint nálunk is, egyenes törvényes intézkedés, hogy annak működése tovább mint 3 esztendőig félben ne szakathassék gyakorlatilag. Igaz, Angliában évenként jön össze a parlament, de évenkénti összejövete csak szerencsés és üdvös eredményeket nyújt csupán azért is, mivel ott olly testület, olly aristokratia létezik, melyet mi nélkülözünk, melynek több jogai vannak mint a magyar aristokráciának, de kevesebb kiváltságai, melynek érdeke a nép érdekével összefoly, mely minden terhet a néppel közösen visel, mely magában mindent egyesíti, mi nagy és szivemelő a nemzetben. Ha illy helyzetben leend a magyar aristokratia, akkor kétségkívül helye lesz tanácskozni a felől: kell e a statusgepezetben neki is azon szerepet tulajdonítani, melyet az angol aristokratia olly fényesen képvisel. S itt találkozom B. megye tisztelt főispánja azon előadásával, hogy nem kell mindig alkotmányos intézetinkre hivatkozunk, mi ve l most is, az ország Rendei megegyezésével, egy orsz. választmány a közszükségeknél a nemesség hozzájárultávi fedezéséről tanácskozván, az alkotvány szigorú elvétől már úgy is eltávoztunk. Részemről azok közé tartozom, kik midőn a haza közszükségeinek a nemesség hozzájárultávi fedezéséről van szó, a legnagyobb mérsékletet, legnagyobb ovatosságot kívánják; de sajnálám, ha az, mi a haza java előmozdítására s előhaladására lényeges és mellőzhetlen föltételnek tekintetik, alkotványunk lényegével és szellemével valóban ellenkeznek, s ha vagy alkotványunkról vagy azon intézkedésekről kellene lemondanunk, melyek üdvöslétét mégis megismerjük. Azt tartom, alkotványunk állani fog akkor is, ha a közterhekhez is járulunk, mert alkotványunk lényegét csak abban találom, hogy mind felülről mind alólul biztosítva legyen, de nem abban, hogy a közterhekben részt ne vegyünk (köz tetszés). De legyen szabad tekintet vetni ama másik országra is, melyben az országgyűlési testület szinte minden évben gyűl össze, Franciaországra. Ott is hosszas beszédek szoktak tartatni; ott is nem annyira politikai mint személyes vitakozások háttérbe szorítják az ország valódi érdekét; ott is 14 év óta ezen eszmékgátóljaka valódi, anyagi és szellemi haladást, melynek szükségét mindenki megismeri, s így mind a mellett, hogy a kamarák minden évbni összejövetele törvény által biztosított, nem eszközölte azt, mit sokan gondolnak, mert az ország előhaladása az által biztosítva nincsen, mert míg a t. hozótest működési módja úgy elrendezve nincsen s míg annak mindenévi összejövetele nem egy valódi szellemi állapot szüleménye: a mindenévi összejövetel nem másra, mint zavarokra szolgál. Gr. A. K. ő mlgá csodálkozott azon, hogy ezen oldalról, mely közönségesen a municipiumokat meg akarja szorítani, most a municipiumok szabad működése tekintetéből, elmellőztetése pártoltatik az indítványnak. Ezen csodálkozását ő mlgának viszonzni lehetne, mert mi ezen oldalról, mely más alkalommal a municipiumok szabad működése mellett szólal fel, most azok megszorítása kívánatik. Ez tehát minden oldalról alkalmazható; én azonban azt hiszem, hogy minden rész csak annyiban pártolja a municipiumok szabad működését, mennyiben azt elvei s nézeteivel megegyezőnek találja, s e tekintetben sem egyiknek sem másiknak szemrehányást tenni nem lehet. Egy m. báró terjedelmes czáfoló beszédéből köv. gondoljuk felidézendőknek, miket municipiumainkról s

a centralisatorról mondott: **Egység az, mi minden viszonyainkban hiányzik, s minek hiánya valamint a nemzetet eddig haladni nem engedé, úgy főkép geographiai s politikai helyzetünkben, végveszélyhez fogja vezetni.** Nem akarok municipalis szerkezetünk fejtegetésébe bocsátkozni, s habár nem osztozhatom azon általános magasztalásban, mellyel felőle szólai szoktunk: teljes mértékben méltányolom érdemeit s elismerem, hogy hiányai is inkább helyzetünk mint maga az institutio következesei; de ha egy részről örömmel látjuk, a buzgóságot, mellyel annyi hazánkfa amaz 52 pont körül sereglik: nem kell e eszünkbe jutni, hogy ezen municipalis szerkezet ellenében nehogy általa erünk felosztassék s minden törekvés ugyszólván individualisálva a nagy egészre nézve elvesszen valami olyanról kell gondoskodnunk mi által e különvált elemek ismét egyesíttessenek, hogy miután 52 pont van ez országban, hol minden egyes polgár magát leginkább otthonosnak érzi, mellyért fáradni kötelességének tartja: egy olly pont is maradjon, mellynek e különböző elemek mintegy nagytagjaiul érezhesék magokat; nem kell e mondom, eszünkbe jutni, hogy épen, mert municipalis szerkezetünk annyira kifejlődött, gondoskodnunk kell, miszerint az összes törvényhozás e különböző elemek irányában azon mértékben erősítésék, mellyben az egyes t. hatóságok erősebb individualis élet nyomaikat mutatják. Magyarország centralisatióra van szüksége, s e centralisatió egyiketlen módja, hogy a t. hozó test befolyása s ereje a municipiumok irányában erősíttessék. Jól tudom, vannak kik centralisatió alatt mást értenek, s azt hiszik hogy minden, ki hazánkban erről szól, a municipiumok rovására akarja nevelni a végrehajtói hatalom befolyását, de ha valaki azt hiszi, hogy nemzetünk valamihez fogna járulni, mi illy értelemben vett centralisatiót idézhetne elő, az csalódik, s valamint a francia és angol kormány csak azért s annyiban bir több hatalommal, mennyiben a t. hozó test többségét képviseli: úgy bizonyosan hazánkban hasonló centralisatió hasonló előzvényeknek lehet következe, s a nemzet nagy többségének véleménye szerint illy centralisatió csak a kormány felelősségéből veheti eredetét. Ha tehát a jelen körülmények közt centralisatióról szólnunk s annak szükségét átlátjuk, csak törvényhozási centralisatió az, mi után törekedhetünk s épen az ez, minek tekintetéből én az évenkénti országgyűléseknek annyi fontosságot tulajdonítok. Jelen helyzetünkben instructiókhoz kötött köveivel, verificatio joga nélkül, s csak minden három évben folytathatva munkásságát a törvényhozás nem elég erős, hogy municipalis szerkezetünk decentralisáló hatásának ellenállhatna. Mihelyt a törvényhozás nem hosszabb szünetek után, hanem évről évre rendszeres folytatandja munkásságát: a municipalis függetlenség vissza fog vezetni azon korlátok közé, melyek a dolgok természet szerint hozzá illenek, s ez egy rendelkezés inkább fogja nevelni a t. hozás befolyását s vele a törvények iránti tiszteletet, mint bármi más, mit viszonyainkban tehetünk. Azon előbb kijelentett kívánatra, hogy a kormány a kir. előadásokban a tárgyakat elkészítve terjessze az ország Rendei elibe, egy m. gr. felelt: Hogy ez nem történik, annak nem a nemzet, hanem egyedül a kormány oka, mert nincs törvény, mely a kormányt e részben akadályoztatná. Továbbá azt is említé, hogy mások a körülmények Angliában és Franciaországban, hol felelős a ministerség, stagadja szónok hogy nálunk felelős ministerség volna. Azt vélem, hogy aznem olly világos; mert először vannak törvényink, mellyek a kir. tanácsnokok felelősségét kimondják, és ha gyakorlatilag vesszük a dolgot, azt hiszem, hogy van felelős ministerségünk; mert tekintük csak ezen táblát, látni fogjuk, hogy itt ül az országbirája, a tárnok, kamra elnöke, s úgy hiszem ezen urak a nemzetnek felelősek tetteik iránt, s így azt tartom, hogy Magyarországnak is felelős ministersége van. Erre a fens. elnök: Nem állhatom, hogy némely észrevételeket azokra ne tegyek, miket az előttem szólott felhozott. Azt mondá ugyan a m. gróf nem a nemzet oka annak hogy a kormány kész törvényeket nem terjeszt elő. Erre könnyű a felelet, mert miután országunkban gyakorlat szabályozza ügyeinket, s eddig a törvényes gyakorlat nem ez volt, igen kétségkedem, ámbár in theoria ő mlgával megegyezem, mi szerint lehetnek esetek, hol igen hasznos volna, ha a kormány kész törvényeket adna az ország rendei elibe; de mondom, kételkedem ha például ez országgyűlésnek illy kész törvények terjesztettek volna elő, vajjon nem tételtet volna a RR. és talán a m. FRR. részéről is ovás hogy a kormány ezen tette a törvényes gyakorlatba s kezdeményi jogba ütközik? s az első felküldött felírásban per tangentem nem érintett volna e meg? Mi a ministerség felelősségét illeti: ha ő mlgá az általános felelősséget érti, ez természetesen áll, mert a ki hivatal-

ban van, tetteiről a körülményekhez képest fejdelmének a törvényhozásnak s másoknak felelős; de a szó szoros értelmében vett felelős ministerség eddig nálunknem volt, mert ha mindazt tekintelbe vesszük, mi más országok ministeriuma felelősségét feltételezi s mik nálunk még tökéletesen hiányzanak, senki sem lesz, ki elismerné, hogy nálunk felelős ministerium van. (Folyt. köv.)

Abauji közgyűlés. Majus 13 — 19 dikiég első alispáni elnöklet alatt tartott évnegyedes közgyűlésben előfordult érdekes tárgyak: 1) az országos tárgyak előleges vizsgálatára kiküldött választmány hivatalos jelentéséhez mellékelt munkálatirul szóló jegyzőkönyv felolvasatott, mellynek nyomán: a) a népnevelés tárgyában készült kerületi választmány javaslata némi csekély módosítások mellett pártoltatik. b) Csongrád megyének azon indítványa, miszerint a követválasztásokkor történhető visszaélések és vesztegetések feletti bíráskodást a követi táblára azon oknál fogva kívánja bizatni, mivel a követválasztásoknál csak az országgyűlés hozhat részrehajlatlan ítéletet s nem a megye (!) — nem a kormány által kinevezett bíró, nem pártoltatik: ezen részben ítéletethozand a megyei örszök; ezen indítv. ellen igen velősen és Franciaországban e tekintetben nem rég történt példát hozva elő nyilatkozott derék t. biránk J. A. c) A fenirt megyének azon indítványa, hogy az országgyűlés téli hónapokban évenként tartassék, a RRdek által készített üzenet, felírás és t. czikkely kerülvén tanácskozás alá, megyénk Rendei abban állapodtak meg: miszerint ő felsége az országosan egybe gyűlt RR. által készített ő alázatos felírásban az iránt kéressék meg, hogy mivel felséges urunk a hazának boldog jövődöt ígérő kegy. kir. előadásiban olly számos tárgyat egyedül azon k. czélbul terjesztett az országgyűlés elibe, hogy ezek még a jelen országgyűlésen vétetvén tanácskozás alá törvénybe iktattassanak, mindaddig, míg valamint azok, ugy a közkívánat alatt levő tárgyak, millyenek többi közt a kereskedési, katonaelemezési és szállásoszi munkálatok, igazság kiszolgáltatás, az országgyűlés és megyék rendezése s más ehez hasonlók teljesen be nem végeztenek, e jelen orsz. gyűlés ne oszlattassék el, ha mindazáltal ezen indítvány többséget nem nyervén orsz. határozattá nem válnék, vagy pedig hogyha mind a két országos tábla által elfogadtatnék ugyan, de ő felsége megegyezése ahoz nem járulna, hogysom illy fontos tárgyak három éven át minden eredmény nélkül maradjanak, az esetben a csongrádi indítvány pártoltatása követinknek de olly föltétel mellett hagyatott meg, hogy az országgyűlés évenként csak addig tartassék, míg akár az orsz. gyűlés elrendeztetik, akár pedig a fen elősorolt fontos országos tárgyak bevégeztenek, mellynek megtörténtével a mostani törvény rendelete ismét visszaállítottassék. d) Az orsz. gyűlési ifjuság által szatmármegyei egyik követen elkövetelt kihágás tárgyában kelt kegy. kir. leiratot illetőleg a megye az orsz. gyűlési követek és szabad ótalom sérthetlenségéről gondoskodni kívánván szükségessének találja, hogy a követek, személye minden történéthető sértés ellen ótalmazzassanak meg, mihezkepest a kegy. kir. leirat a megye Rendei méltó figyelmét ki nem kerülhetvén, minthogy azt úgy tekintik mint ő felségének pótló kegy. kir. előadását, köveink oda utasítottak: hogy az illetén kihágások megszüntetésére még mostani országgyűlésen hozandó czélszerű törvény alkotását szorgalmazzák. e) Mi az izraeliták által az orsz. gyűlésre beadott esedeztet illetli: miután köztudomásu lenne, hogy ezen folyamodásra a ker. Rk által választmány küldetvén ki, az, e tárgy iránti vélemény-adásra megbízott, errendezve az utasítás mindaddig felfüggesztetett, míg követink a kerületi választmány javaslatát a megyével közlendik, hogy így az tárgyalás alá vételhetvén, errendezve részletes utasítást adhasson; követinknek meghagyatván, hogy mihelyest a ker. javaslat elkészül, azt haladéknélküldjék meg, addig pedig a már e tárgyban adott utasításhoz szabják magukat. — 2) Felolvasattak követi több rendbeli jelentések, ezekhez mellékelve a vallástárgyában, részek visszacsatoltatása iránt és az orsz. gyűlés siettetést tárgyazó kir. leirat; az utasításokat dolgozó választmányhoz minelőbbi véleményadás végett utasítottak. 3) Bihar megyének a zsidók polgárosítása iránt kelt ismeretes pártolásra szólító levele, valamint 4) a XVI. szépesi városnak még a jelen országgyűlésen eszközzendő rendeztetésük siettetését kérő levele szintazon választmánynak adattak ki. 5) Temesvár által küldött emlékpénz szivesen fogadtott. 6) A nm. h. tanács intézvénye, melly által meghagyatik, hogy ezentul a fenyítő perekben világosan tétessék ki: kezességén vagy tömlöczben volt e az elítélt rab? az alispáni, jegyzői és ügyészi hivataloknak másolatban pontos megtartás végett kiadatott. 7) Hasonlag

azon felsőbb rendelet, miszerint a zsidó ifjaknak, ha akár vallásbeli, akár más iskolában nyert szabályszerű tanítatásukról szóló hiteles bizonyítványt elő nem mutatnak, házasságot nem lehet, az ellen vétett zsidó lelkészek pedig mint felsőbb rendeletek megszegői büntetendők, pontos megtartás és fogantatás- eszközés végett a megye 15 sz. biráinak kiadott. 8) Pozsega latin levele ismét visszaküldött, mi csak sajnáljuk mind azon hatóságokat 's egyedeket, kik a törvények világos rendeletével daczolja ez által önérdelkeiket, sérvesen csonkítják. 9) Vasmegey Skrbenszky bárót 10) Szabolcs Paget lovagot honfúsításra ajánló 's pártolásra felhívó levele követünknek megküldött, a nevezett egyedeket, ha előhozott érdemeik valók, törvényes díj lefizetés mellett és voks nélkül pártoltatandók. 11) Arad megye katonai kihágásokat előadó és a sérelmekért komoly elégtételt sürgető levele a főnebbi választmányhoz utasított. 12) Hont megyének a telekdíj-elfogadást tudató levele, mennyiben e tárgyban megyénk már előbbi gyűlésben határozott, tudomásul vétetett. 13) Kollowrat gr., a megyében szállásosó huszár ezred (Ferdinand főhg) ezredesének ajánló levele, mind magyar 's jeles szerkezetéért, mind az egyet értést edzeni ohajtó nemes indulatért éljen kiáltások közt fogadtatott. 14) Szeretve tisztelt főispánunk által tisztí másod alügyésznek Czuka György nevezetett ki. 15) Junius 21kén rendkívüli közgyűlésünk leend. — K—y L—ó.

Amerika.

(Egy kis adaték a texasi szerződéshez. Néger undokságok Hayti szigetén.) Texasnak az uniohoz csatoltatása, Francia 's Angolországban nagy benyomást okozott. A newyorki Sun által közölt egyezkedési pontokhoz még következő feltétel is toldandó: „a szerződés a senatus 30 nap alatt megerősíteni tartozik, vagy azt félrevetettnek fogják tekinteni. Az egész szerződésben a rabszolgakereskedési kérdés nem is említettik, pedig épen ez ama nevezetes sarkkő, mely felett érdekes vitaközvetéseket remélünk olvashatni. Haytiből azon hír szárnyal, hogy a feketék berontván Auxcayesbe, ott a mulatokat 's fehéreket halomra fojtogatták, sőt hogy Herard elnök is meggyilkoltatott volna.

Keletindia.

(A bocharai chan Chivat elfoglalja.) A Delhi Gazette, azon tudósítását, hogy a bocharai chan az egész Chivai királyságot elfoglalta, közelebbi tudósításában újra erősíti. Szerinte a győztes chan egész Urgendzsig nyomult, 's az elfoglalt tartományok helyettes főnökévé, vezérét Abdul sumud chant emelvén, maga legnagyobb sebességgel Bocharába lért vissza, a hirleg ellene törzsöngő Akhbar chan ellenséges hadi mozgalmat megelőzendő. A vesztesége következtében földönfutóvá lett chivai chant Kokába menekültek állítják.

Spanyolország.

(A királynék Barcelonába utaztak. Narvaez terve. Házassági hírek.) A két királyné, a Madridban

uralkodó zavar daczára is, csakugyan Barcelonába utazott, még pedig fényes kíséretben; az angol követ nagy készséggel ajánlá szolgálójokra a Barcelona mellett állomásozó hajóhadat, 's a francia kormány is 3 hadihajót horgonyoztatott ott illy célra. — Eleinte azt hívték, mikép Krisztina visszaérkezése után Narvaez befolyása csökkenni fog, az azonban nemcsak nem valósult, sőt most már világos, hogy az özvegy királyné mindenkép pártolja őt a kormány visszállítására célzó terveiben. Narvaez a pápságot 's carlospárti hatalmasokat kitüntetésekkel halmozza és azon carlosi tiszteteket, kik a bergarai szerződést aláírák, magasb tisztségekre emeli, ez által szilárd monarchiai pártot törekedvén maga körül összegyűjteni. Azon főpapokat, kik mindig legnagyobb ellenei voltak az alkotmány elveinek, rendre visszahelyezi méltóságukba, mi azt mutatja, hogy a pápságot 's hadsereget kívánja hatalma központjává alakítani; tehát épen azon elemeket, melyek a nemzeti közös jóllét érdekében legátalábbra állnak. Ezenkél a szabadelműek mindenkép elnyomatnak, az alkotmányt a gyűléstől az a ministerség, 's a hatósági önállóságot megsemmít. Amde még ez sem elég, mert hatalom és szabadságon kívül még tulajdonukban is károsítani kívánja a haza polgárait Narvaez. Tudva van ugyanis, mikép sok család, számos évi takarékosága gyűmöléséből, egyházi jószágokat vásárolt; ezek további eladása most rögtön tilalmaztatván, igen természetes, hogy e tény rövid idő múlva még nagyobb önkény, azaz: a megvett jószágok visszavétele fogja követhetni. E' terv olly vakmerő, hogy még Carrasco és Gonzalez Bravo is kitértek előle, ámbár különben mindenkor keszkek lettek volna azt végrehajtani, minek megkísértésiben Polignac Franciaországban megbukott. A hatósági szabadság legázolása által kormányzóságát veszté Krisztina, most pedig, a magánytulajdon megtámadása, alkalmasint trónjába fog kerülhetni Izabella királynénak. A nemzet elesüggött ugyan a sok szenvedés következtében, de ez új 's valamennyi ediginél sulyosb esapás könnyen olly polgárharcot idézhetend létre, mely utolsó emberig pusztítandja el az országot. E' fölött még azt is kezdik rebesgetni, hogy a kormány, megúván az iszonyu kamatfizetést 's örökös pénzzavart, nyilvános bukáshirdetéstől sem igen irtózik. Több lap egyenesen föl is szólítja már a kormányt e' hírek megozafolására, de a hivatalos lap mind- eddig mélyen hallgat e' botránys tárgyról. — Ezalatt világon szövegögetik a házassági terveket, mintha legnagyobb boldogságnak örvendeze az ország. Mondják ugyanis, mikép Izabella Trapani grófhöz, anyja 's a nápolyi király testvérehez menend nőül, az infansón, Izabella testvére pedig Lajos Fülöp valamellyik fiát, talán Aumale hget nyerenéi férjeül. Krisztina, Narvaez és Peel legalább ezt kívánják, ámbár a tory ministerség többsége don Carlos fiát kíváná inkább spanyol trónra emelni. Egyébiránt Izabella a cortes előleges megegyezése nélkül semmiesetre nem választhat férjet,

ha csak itt is alkotmányos jogokat nem kíván a kormány mellőzni. —

Anglia.

(O'Connell pöre harmadszor is megindított. Káros gazdálkodás az udvarnál.) A nagy törvényszék Dublinban maj. 22én nyitá meg ülésit 's mivel az ügyvédeknek nem enged többé szót, 23án alkalmasint ki fog az ítélet mondatni O'Connell és társai ellen. Ezalatt a repealerek rendezen megtartják hétiülésiket, mellyek egyikében többi közt illy gúnyosan nyilatkozott a törvényszékről Gernon ügyvéd: „A kormányüldözés csak bohózat négy fölvonásban. E' négyet az ötödik, 's talán még hatodik is fogja követni; de mind e' mellett az egész eljárás csakugyan csupán bohózat marad, melly minden izlést nélkülöz. A' repealadó ismét növekszik, jelesül Amerikából több nevezetes összeg érkezik. Ez azonban épen nem riasztja meg az irlandi földbirtokosokat, kik szünetnélkül folytatják üldözésiket a bérlők ellen, 's minden ok nélkül tova üzik őket telkeikről. Az udvar igen nagyban kezdi a' gazdálkodást üzni, 's folyvást számos udvari tisztviselőt 's cselédet bocsát el szolgálattól, mi által magány célaira sok pénzt nyer ugyan, de az ornak annál nagyobb kárt okoz, mert az elbocsátottakat tetemes nyugdíjakkal kénytelen az orsz. pénztár el látni, a nélkül hogy ez által a királyné háztartási költsége csökkenne. A' szász király látogatására már készüléteket tesznek Londonban; a' moszka czár ellenben csakugyan nem fogja Viktória királynét az idén meglátogatni, mivel a' királynénak még e' nyáron beállandó újabb anyai örömei nem engedik meg ünnepélyes elfogadtatását. Az udvari hivatalos lap legalább így mentegeti a' látogatás elmaradását. — Az indiai főkormányzó már letette esküjét. —

Franciaország.

(Dorgáló szözetek Joinville hg röpirata ellen. A' tengeri erő szaporittatik.) Több lap jelenté már rosztalását Joinville hg ismét röpirata fölött, legkíméletlenebbül azonban maga a' tisztes Jour. des Débats nyilatkozott, melly a' fiatal hg e' tettét egyenesen oktalanságnak nyilvánítja. E' lap főszerkesztője egyszersmind fogalmazó levén a' külministerségnél, igen természetes, hogy e' dorgáló cikket Guizot befolyásának tulajdonítják, 's ennek következtében a' király azonnal magához idézté Neullybe a' nevezett ministert, mert a' királyné keservesen sirt, midőn fia nyilvános megfedtetésit olvasá. Joinville hg altengernagy hivataláról lemondott, mit azonban a' király nem fogadván el, a' fiatal hg bucsu nélkül távozott el az udvartól. Röpiratának mindazáltal mégis lett már némi eredménye, mert a' tengerészminister szaporittatását készülv indítványozni a' francia tengerierőnek, mit mindenestre ellenzés nélkül adand meg a' követkamra; ámbár e' lépés csak arra fog szolgálni, hogy Anglia is nagyobbítani fogja hajóhadát. —

ÉRTESÍTŐ.

Gözhajók juniusi járása

Bécs és Pozsony közt: „Duna“ nevű gözös indul naponként reggeli 6 órakor Pozsonybul Bécsbe és visszaindul ugyan- ezen napon délutáni 4 órakor Bécsből Pozsonyba. Pestről Pozsonyba és Bécsbe mindennap reggeli 7 óra 's 10 perczkor. Pestről Mohács 's Eszékre minden csütörtökön reggeli 4 órakor. Továbbá: Pestről Zimony- és Drenkovába minden kedden és pénteken reggeli 4 órakor. Pestről Giurgevo 's Galaczon át Konstantinápolyba oláhorsz. oldalon jun. 14 és 28án; Pestről Viddin, Rustsuk és Galaczon által törökorsz. oldalon Sztambulba jun. 7. és 21én. Végre Pest, Buda és Ó-Buda közt jár napközben minden két órában Buda gözös minden nap.

A' Pestről Pozsonyba és Bécsbe menő gözösök a' Buda városi lakosok kényelme végett ezental a' bomba-térnél megállnak 's ott a' t. cz. utazókat felveszik. A' nagyobb pogyászokat egy nappal előbb Pesten az ügyszobában tételtvény mellett kell feladni, 's ha csak lehetséges, az utjegyeket is ott váltani. Pesten junius 15őjén 1844. A' Gözh. hiv.

Kötélzállítási hirdetés.

A' nmgu magyar királyi Kamra rendelete, a' mármaros kir. sóaknai-sószállító- erdő- és gazdálkodó tisztségekhez megkivántató kötelek elkészítésés szállítása folyó évi junius 17dik napján delőltti 9 órakor Szigeten a' mármaros kir.

igazgatóságán tartandó nyilvános és közönséges áresökentés utján, következendő feltételek alatt, hat egymást követő évre ugymint 1845. január első napjától egész 1850ki december hó 31ik napjáig kiadatik.

1) A' megkivántató különféle kötélfajok mennyisége körülbelül 350 mázsa, mellyeknek hossza, vastagsága, sulya, a' szerződési feltételekbe, mellyek az említett kamrai igazgatóságánál átláthatók van iktatva.

2) A' nagyobb kötélfajok, ugymint a' sóaknai gép-orsó- járgány- és révkötelek, csak Szigeten a' vállalkozó kötéltverő gyárában az ezekre használandó magyar básmegyei, vagy lengyel podóliai tisztán gerebenzett, ép és erős kenderből a' szabályszerű kötéltverésre kirendelendő keb. tisztviselő időszerinti felügyázata alatt lesznek elkészítendők, a' vállalkozó pedig tartozik az elkészített kötélfajokat tulajdon veszedelmén és költségén az illető tisztségekhez szállítani, hol azonnal az általaadás után, azoknak szerződés szerinti ára kilizettetni fog. Minden évben november hónapban a' következendő évre megkivántató kötelek mennyi- és minemisége a' vállalkozó kötéltverőnek tudtára fog adatni.

3) A' csökkenésre kikiáltandó ára a' fontszámra szállítandó köteleknek 13¼ kr. p. p. határozatatik, a' bánatpénz pedig 800 ftrap. p., melly csak kész pénzben, vagy status-kötelezvényekben elfogadható; az árverés előtt megkivántatik még

a' cautionnak vagy kezességnek bemutatása 2000 ftról p. p., vagy készpénzben, és status-kötelezvényekben; vagy pedig kétszer annyi értékű fekvő jószágról szóló kötelezvényben, mellyek adóssággal terhelve nincsenek, azon felül még az itt ismertetlen vállalkozótól megkivántatik vagonáról és maga jóviseletéről szóló hiteles bizonyítványok bemutatása.

4) Szóvali ajánlat mellett, a' nyilvános áresökentésnél, előleges írott ajánlatok is elfogadtatnak. legkésőbbben az áresökentési napot megelőző estéig a' mármaros kir. kamrai igazgatóság elnökségénél, azon felül a' kötéltállítási ajánlat ha azok a' fentebb meghatározott bánatpénzzel vagy annak letételéről szóló bizonyítvánnyal 's a' többi fenérintett oklevéllel: nemkülönbben azon nyilatkozattal el lesznek látva; hogy az ajánló az áresökentési és szerződési feltételekhez mellyek felolvasásával az áresökentési munkálat kezdődik magát feltéletlenül és visszahuzhatlanul kötelezendő.

5) Az áresökentéshez csak kötéltverő mesteremberek vagy a' kik ezen mesterséget műértökkel tulajdon gyáraikban gyakorolják, bocsáttathatnak. Szigeten aprilis 22kén 1844. 1—3

Futaki gr. Hadik Gusztáv es. kir. kamarás 's alezredesnek mint tek. A' rad vgyében keblezett Szemlak mostani földesúrnak részirül ezennel közhírré tétetik: hogy ő es. kir. fels. mult 1843. évi dec. 21kérül kiadottatott kegyelmes kiváltsági

levele által nevezett Szemlak helységet mezővárossá felemelni 's akknt benne esztendőnkint három országos 's hetenkint egyegy héti vásár tarthatását megengedni méltóztatván, azon kegy. kiváltsági levél fentiszteelt Arad vgyének folyó 1844dik évi löjtmás hava 18d. 's következő napjain tartatott közgyűlése alatt minden ellenmondás nélkül kihirdettett legyen, következe annak értelmében az érintett három országos vásár közül az első a' Judica vasárnapot két héttel megelőző, második a' sz. Háromság után két héttel eső 's végre a' harmadik szinte az imént enlített sz. Háromság után tizenkilenc héttel előforduló hétfői napokra essenek, vagy is az aradi országos vásárok előtt mindenkor két héttel legyenek tartandók, az érdeklött héti vásárok pedig minden hétkén keddi napra határozottattak. Minek folytában a' legelső országos vásár Szemlakon, melly alatt a' Maros vize folyván, különösen a' gabonaszállításra nézve igen kedvező kinezéseket ajánlhat a' vevők eladók és kereskedőknek, folyó 1844ki évi junius hónap 23án leszen megkezdendő, Mellyre tehát az eladói 's venni szándékozók illeendően meghivatnak, annak kijelentése mellett: hogy ez esztendőben előforduló országos 's héti vásárok alkalmikor a' megjelenőtül semminemü vám szedetni nem fog. Kelt Szemlakon majus 21kén 1844. A' szemlaki uradalom tisztartói hivatala által.

PES
vasárnap
Megjelenik a'
téli, egyebü
A
közönség
2dik félv
téltalanul
dül a' bécs
talinal, és
lom- és gy
FOGLALAT. M
lőptések;
gyűlés tárg
szónoklatok
kozatával
rűletek ren
nap üdvöz
relmek 's k
dósítása az
ülésk. jun.
városok ü
tulajdoni
városi híre
Kisler ábr
kere; pesti
pör feljebb
posztógyár
éjjeli berek
rmaorségr
megyei kö
ralok, egy
Amerika (C
félre vetet
Spanyolor
ritás; néh
Anglia Bro
Franciaor
gi terve
Görögorsz
ministersé
Szerbia (Sá
nievies ali
Értésítő.
Ő es 's
tisztelbeli
tokokká leg
Ő es. 's k
kot a' közöns
vá; továbbá
súgókra Szal
Márton kapos
ni méltóztat
Császár
hgnét, szül.
méltóztatott
(Az éven
kozások vég
gr., kinek né
dítványát vé
kell nyilatko
tal 's igen se
den feltűnő
ra, coordinat
's nem is od
üssük el a' k
eladott arg
mint a' t. RR
keztiben fo
erősséget sz
egyévi orszá
tásnak bizor
neztem, elő k
által azon b
itt egyéb mi
nyeges alk
rantiák nélk
eltávolíthat
littetvén, jo
alkotvány g
okoskodás
okokra alap
van ez éven
tünése?mi l
m. FRR. eli
főbb argum
annyi a' te
a' pillanato
évről 3 évr
lehet 's igy
lés minden
nek lassu
tartanak, e
legetik. Ez